

References

1. Afanasieva T. Regarding the question of postmodern and stylistic strategies of modern art (in postmodern theater, Movies, literature, painting). Scientific world. Retrived from <http://www.sworld.com.ua/index.php/ru/philosophy-and-philology-311/the-logic-of-ethics-and-aesthetics-311/7579-on-the-postmodern-and-style-strategies-for-contemporary-art-postmodern-theatre-film-writers-painting>. [in Russian].
2. Batrakova S. (2007). The problem of interpretation yesterday and today. Zapadnoye iskusstvo XX vek. Moscow: Kom kniga. [in Russian].
3. Girtsanov A. (2001). Postmodernism – encyclopaedia. Minsk: Interpresservis. [in Russian].
4. Groys B. Innovative culture. Retrieved from https://sociology.mephi.ru/docs/innovatika/html/innovacionnaya_kultura.html. [in Russian].
5. Ivanova E. (2016). Radu Poklitaru: Classical ballet is sold much better than modern dance. Retrived from http://www.sq.com.ua/rus/news/obschestvo/16.01.2016/radu_poklitaru_klassicheskij_balet_prodaetsya_namnogo_luchs_he_chem_sovremennij_tanec/. [in Russian].
6. Pechenkina O. (2011). The ethics of Jean Baudrillard's simulacra (analysis of postmodern ethical reception). Tula: Tul'skiy poligrafist.
7. The problem of authorship and interpretation of artistic text in postmodernism. (2014). Retrived from http://studbooks.net/642457/filosofiya/strategii_metody_interpretatsii. [in Russian].
8. Radu Poklitaru about the rehearsals: "There are happy choreographers: I am from the unhappy". (2013). The insider. Retrieved from <http://www.theinsider.ua/rus/art/baletmeister-radu-poklitaru-menya-voobshche-ne-tyanet-na-stsenu/>. [in Russian].
9. Ransyer Zh. (2009). Emancipated viewer. London: Verso. [in Russian].
10. Uzun E. (2012). Radu Poklitaru. Free dance. [in Russian].

Стаття надійшла до редакції 10.03.2017 р.

УДК 721:74

Кулик Андрій Віталійович
старший викладач кафедри
дизайну середовища Київського національного
університету культури і мистецтв

**КУЛЬТУРНО-ІСТОРИЧНІ ПЕРЕДУМОВИ РОЗВИТКУ
ВБУДОВАНИХ ПІДПРИЄМСТВ ОБСЛУГОВУВАННЯ**

Мета – проаналізувати прототипи вбудованих підприємств обслуговування з акцентуацією уваги на чинниках їх виникнення, поступової композиційної трансформації та важливості для суспільного побутування. **Методологія дослідження.** Для реалізації мети дослідження, зокрема з'ясування умов, які передували сучасним рішенням вбудованих підприємств у хронологічній послідовності, використовувався культурно-історичний підхід. Також автор послуговувався методологією мистецтвознавчого підходу, який дав змогу виявити характерні особливості, які почасти визначили дизайн сучасних вбудованих підприємств обслуговування. **Наукова новизна.** Комплексно проаналізовано різноманітні чинники та умови, які впливали на організацію архітектурного середовища підприємств обслуговування, розташованих на перших поверхах житлових будинків. Вивчення історії таких підприємств дає змогу виявити основні передумови, які впливають на розвиток підприємств обслуговування та передбачити спрямування їхнього розвитку надалі. **Висновки.** Причинами виникнення та трансформації підприємств обслуговування, розташованих на перших поверхах житлових будинків, є активний розвиток торгівлі, збільшення міст та чисельності їх населення, що, у свою чергу, призвело до розширення соціально-побутових потреб та зручного розташування підприємств обслуговування поблизу місць проживання.

Ключові слова: місто, торгівля, будівля, вбудовані підприємства обслуговування, майстерня.

Кулик Андрей Витальевич, старший преподаватель кафедры дизайна среды Киевского национального университета культуры и искусств

Культурно-исторические условия развития встроенных предприятий обслуживания

Цель – проанализировать прототипы встроенных предприятий обслуживания с акцентуацией внимания на факторах их возникновения, постепенной композиционной трансформации и важности для общественного проживания. **Методология исследования.** Для реализации цели исследования, в частности, выяснения условий, которые предшествовали современным решениям встроенных предприятий в хронологической последовательности, использовался культурно-исторический подход. Также автор пользовался методологией искусствоведческого подхода, который позволил выявить характерные особенности, которые отчасти определили дизайн современных встроенных предприятий обслуживания. **Научная новизна.** Комплексно проанализированы различные факторы, которые влияли на организацию архитектурной среды предприятий обслуживания, расположенных на первых этажах жилых домов. Изучение истории таких предприятий позволяет выявить основные факторы, влияющие на развитие предприятий обслуживания и предусмотреть направление их развития в дальнейшем. **Выводы.** Причинами возникновения и трансформации предприятий обслуживания, расположенных на первых этажах жилых домов, является активное развитие торговли, увеличение городов и численности их населения, что, в свою очередь, привело к расширению социально-бытовых потребностей и удобного расположения предприятий обслуживания вблизи мест проживания.

Ключевые слова: город, торговля, здание, встроенные предприятия обслуживания, мастерские.

Kulyk Andrii, Magister of Arch, applicant of PhD, senior lecturer of the Department of Design of Environment, Kyiv National University of Culture and Arts

Cultural historical factors of the development of the built-in enterprises of services

Purpose of Research. The purposes of the article are to analyse the prototypes of the built-in enterprises of services from ancient times to present days and to research the factors of their origin, compositional transformation and their role in everyday life.

Methodology. The author uses the cultural-historical approach to find out the reasons of its development and to highlight the conceptions in the chronological way that have stimulated the invention of the modern forms of the built-in enterprises. In addition, the author applies the art critical method to study the special features that have influenced on the contemporary design of the inclusive enterprises of services. **Scientific Novelty.** The author is analysing the various factors that have influenced on the organization of the architectural environment of the enterprises of services, which are placed on the first floor of the residential houses. The researching the history of such enterprises allows us to find out the main factors, which can influence on the development of enterprises of services and to foresee the tendencies of their future development. **Conclusions.** The rapid development of the trade relations and increase of the urban population are the main reasons of appearance and transformation of the enterprises of services, placed on the first floors of the residential buildings. The increasing of the social standards of life has actualized the importance of the enterprises of services near places where people live.

Key words: building, built-in enterprises of services, city, atelier, shop, trade.

Актуальність теми дослідження. Нині посилюється тенденція до зростання кількості підприємств обслуговування, зокрема торговельних, розташованих у житлових будинках. Такі підприємства не тільки становлять один з основних фондів підприємств обслуговування міста поряд з окремо розташованими торговельними центрами, а насамперед є досить зручними для мешканців, позаяк зазвичай знаходяться на невеликій відстані від їх місця проживання, що дає їм можливість у будь-який час мати доступ до всього необхідного. Відповідно, роль таких підприємств зростатиме, як і збільшуватиметься їх кількість, що, у свою чергу, актуалізує дослідження основних культурно-історичних чинників, в умовах яких сформувалися прототипи сучасних вбудованих підприємств обслуговування, а також питань поступової їх композиційної трансформації у контексті важливості й корисності для суспільного побутування. Останні тези і визначають мету нашого дослідження.

Зрозуміло, що питання планування забудови та дизайну міського середовища – не нова тема у сучасному мистецтві дизайну. Так, різним аспектам досліджуваної проблематики приділяли увагу такі дослідники, як В. Абизов [1], А. Іконніков [5], В. Гайдученя [3], В. Куцевич [1], В. Рєпін [8] та ін. Проте, власне, вбудованим підприємствам обслуговування в українській науці майже не приділено уваги, що, крім усього зазначеного, також актуалізує тему нашого дослідження.

Історія розвитку вбудованих підприємств обслуговування бере свій початок ще з стародавніх часів. Так, у Греції у період виникнення полісів, поширення торгівлі та зародження середнього класу (VII ст. до н.е.) ринкова площа, яка ще називалась Агора, була місцем громадських зібрань. На цій площі, яка зазвичай розташовувалася в центрі міста, зосереджувалися головний міський ринок (ділився на "кола" за різними видами товарів) та урядові установи. Агору, як правило, оточували галереї з ремісничими майстернями та храми. Вона була адміністративним і економічним центром міста. В низці будівель, зазначають дослідники, розташованих на вулиці, що прямує до південно-східної частини Агори, знаходилися магазини, майстерні та, як мінімум, одна успішна таверна [4, 106].

У Стародавньому Римі у VI ст. у силу економічного зростання, як і в Афінах, виникають міське господарство, ремесла і торгівля. При цьому житло небагатих мешканців міста, як і у Греції, знаходилося над магазинами та майстернями. В цей період вперше були побудовані багатопверхові будинки – інсули (лат. *insula* – острів). У перших поверхах облаштовувалися численні майстерні, лавки ремісників та магазини. Зростання будинку по вертикалі стає нагальною потребою [7, 268].

Крім інсули, існував ще такий тип житла, як домус. Це особняк, в якому живе одна сім'я, інсула – багатопверховий будинок, що заселений багатьма, не пов'язаними між собою сім'ями. Кімнати, що виходять в обидва центральні приміщення домуса, – у внутрішнє подвір'я-квітник, або перистиль, та в парадну залу зі світловим колодязем, або атрій, – майже не мали вікон. Між ними та зовнішніми стінами залишався порожній простір, який був відокремлений від житлової частини будинку, в ньому розміщувалися самостійні виходи на вулицю, так звані таберни. Зазвичай їх займали під майстерні, склади або лавки, які хазяїн або використовував сам, або здавав в оренду. Торговець або ремісник, що орендував таберну, міг оселитися в ній на свого роду антресолях разом зі своєю сім'єю. Бували випадки, коли таберни здавалися під квартири з окремим виходом. Інколи одна людина купувала ряд сусідніх будинків, а потім, підводячи їх під загальний дах, перетворювала їх у своєрідний комплекс, в якому жили орендарі таберн зі своїми сім'ями, робітники лавок та майстерень, а також сім'я господаря.

Значна вартість землі в Римі, велика скупченість населення вперше в історії порушили питання про багатопверхове житло, в якому може жити одразу велика кількість людей. Але ця ж проблема порушила питання про робочі місця і додаткові ремісничі та торговельні приміщення. Будувати окремі будівлі не завжди вистачало місця, а комплекси загального значення (базари, форуми) навіть в Давньому Римі знаходилися зазвичай досить далеко від місця проживання і могли вмістити невелику кількість бажаючих. Це створювало необхідність додаткових приміщень, в яких можуть працювати люди, які проживають поруч. Тому в інсулах для заможних громадян у підземному поверсі облаштовувалися вбиральні, водяне опалення тощо, а на першому поверсі – лавки, магазини й майстерні та навіть аналогі сучасних фітнес-центрів та терми.

Відтак, вже у Стародавньому Римі постає питання розташування необхідних підприємств обслуговування на невеликій відстані від місць проживання [9, 400].

Згодом з'являються вбудовані приміщення обслуговування різного типу. В подальшому на довгий час багатоповерхові житлові будинки зникають. Але досить часто зустрічаються майже в усіх країнах двоповерхові будинки, в яких на першому поверсі знаходилися пекарні, таверни, різні магазинчики, майстерні, перукарні та інше. Досить часто різні спеціалісти, наприклад, лікарі, на першому поверсі роблять кабінети для прийому хворих. А на верхніх поверхах розташовані житлові кімнати для хазяїв, у деяких випадках кімнати здаються в оренду.

Західноєвропейське масове житло періоду Середньовіччя, як і східних регіонів, мало вигляд одно-, двокамерних примітивних осередків, основне завдання яких – захистити від ворогів. З кінця XIII ст. характер житлової забудови міських територій європейських країн змінюється. Житлові будинки, на першому поверсі яких розміщувалися торгові чи ремісничі приміщення, розташовуються фасадом виключно уздовж вулиць, спочатку по довжині, згодом – торцем. Розмір садиби скоротився та видовжився у глибину за житловим будинком перпендикулярно вулиці. Обмеженість території садиби, орієнтування вікон та входних дверей житлового будинку на вулицю призвели до необхідності їхнього блокування з будинками, що розташовані поряд. Неперервна стрічкова 2-3 поверхова забудова блокованими односекційними будинками стала переважаючою в європейських містах.

Також Середні віки відзначились в історії як етап замкового будівництва. При цьому розвиток ремісничої справи почав не тільки значно посилюватися, а й удосконалюватися. Міські ремісники виробляли свої вироби в маленьких майстернях, зазвичай у своєму ж будинку. Все робилося вручну, за допомогою найпростіших пристосувань, дуже ретельно – інакше майстер втрачав клієнтів. Лавкою слугувала майстерня, в якій майстер працював і торгував.

У ремісників було багато спільних інтересів: підвищити свою репутацію на ринку, захистити себе від суперництва сільських та інших приїжджих ремісників, боротися за привілеї та за участь в управлінні містом. Тому нерідко вони селилися поруч, створюючи свої вулиці. Майстри-ремісники однієї спеціальності, які проживали в одному місті, часто об'єднувалися в союзи-цехи. Цехова організація була тісно пов'язана з усім життям середньовічного ремісника.

І хоча Середні віки мають багато відмінностей від інших періодів історії, проте вимоги людей до житла у ті часи практично не змінювалися. Вони прагнули працювати переважно там, де жили. Вся професійна діяльність була тісно пов'язана з місцем проживання. Також люди хотіли мати все необхідне на близькій відстані. Тому на перших поверхах житлових будинків досить часто зустрічаються різні приміщення – виробничі, торговельні та інші.

Перші містобудівні ідеї доби Відродження (кінець XIV ст.) представляли місто у вигляді архітектурного єдиного цілого за заздалегідь складеним планом. Під впливом цих ідей замість вузьких і кривих середньовічних провулків у італійських містах стали з'являтися прямі, більш широкі вулиці, збудовані великими будівлями. Міські площі мали в основному геометрично правильні обриси. У більшості середньовічних міст декоративна зелень була відсутня.

Епоха Відродження привнесла нові архітектурні схеми будинків, як, наприклад, у Римі та Венеції. Але людина все ще прагне свою професійну діяльність, по можливості, вести вдома. Так, наприклад, палаццо Медічі-Риккарді (Мікелоццо ді Бартоломео, 1444-1452 рр.) звільняється від середньовічного аскетизму. Його три поверхи неоднакові. Перший значно більший за інші. Розвинутий карниз, рустовка поверхів, що зменшується по висоті, тонко промальований декор віконних прорізів – все це визначило шляхи подальшого розвитку палаців такого типу в XVI-XVII ст. Внутрішній двір палаццо Медічі з великим склепінням слугував головним розподільним приміщенням – відкритий вестибюль з виїздом на вулицю.

На першому поверсі були розташовані комори, службові приміщення, приймальні з великою залогою, робочі приміщення власника та його службовців, канцелярія, конюшня та ін. На другому поверсі – парадні приміщення: головний зал, кабінет власника; на третьому – спальні членів сім'ї та прислуги. Так було закріплено типовий для Відродження поверховий розподіл [8, 54].

Житло XV-XVII ст. має спільне середньовічне коріння, властиве будівлям Франції Німеччини, Нідерландів та Англії. Тут переважають цегляні та кам'яні трьох- та чотирьохповерхові будівлі. Іноді верхні поверхи нависають над першим. Перший поверх був облаштований під приміщення, пов'язані з професією власника (майстерні, лавки), та виходив на вулицю.

На ринковій площі з'явилися цехи і гільдії, тому були потрібні будівлі для торгівлі м'ясом і мануфактурою, склади та ін. Зводилися арсенали, будівельні двори, школи та лікарні. Але, перш за все, городяни захищали себе і своє майно від конкуруючих сусідів та нападів феодалів, будуючи навколо міста стіни та башти.

Прикметно, що лише у XVIII ст. у Парижі з'являються алеї, стрижена зелень, квітникові партери та ін. Фактично, це були перші спроби благоустрою прибудинкової території центральної частини міського середовища. Раніше цим питанням зовсім не приділялося уваги.

Особливий дизайн вбудованих підприємств характерний для Києва кінця XIX ст., що пов'язано з активною забудовою міста. На той час переважало спорудження одно-, двоповерхових "на півповерсі" будинків. Прикладом такого будинку може слугувати добре відомий киянам "Будинок Булгакова" на Андріївському узвозі, 13. Споруджений він у 1888 р. за проектом цивільного інженера М. М. Горденіна на замовлення дружини київського купця В. О. Літошенка за досить типовою київською схемою – з бічним розташуванням парадних сходів і закленою галереєю знадвору. Будинок мав дві квартири (по одній на кожному поверсі) і крамничку з квартирною при ній – на півповерсі [6, 8].

Іншим прикладом може слугувати будинок лікаря Ф. Г. Яновського. Він мешкав в будинку № 17 по Андріївському узвозі. Дуже часто люди таких професій, як лікарі, приймали людей у себе в будинку, а тому влаштовували кабінет фактично вдома.

У період будівництва прибуткових будинків у Києві на початку ХХ ст. виникло чимало цікавих архітектурних вирішень планування помешкань і забудови ділянки. Так, досить поширеним був прийом облаштування магазинів, крамниць, майстерень, різних закладів на перших-других поверхах прибуткових будинків. Це були й розкішні магазини-салони на два поверхи (Миколаївська, 9), і скромні торговельні приміщення, де вхід розташовувався поміж двох невеличких вітрин, під якими часто були вікна з ґратами – для освітлення підвалу, де зберігалися товари (Михайлівська, 11), або з низеньким антресольним поверхом над магазином (Бульварно-Кудрявська, 51), де міг мешкати і сам крамар.

На вузьких ділянках забудови споруджувалися односекційні житлові прибуткові будинки з бічним розташуванням сходів і однією квартирою на поверх (Олександрівська, 21), з розвинутим в глиб садиби крилом зі службами [6, 81].

Функціонально подвір'я прибуткового будинку було тісно пов'язане з побутом мешканців – на противагу сучасному побуту, коли забудова настільки щільна, що навіть на подвір'ї не лишається місця.

У садибі, зайнятій прибутковим будинком, подвір'я правило за місце насамперед ретельно огорожене, відокремлене від сусідніх володінь парканом, муром, торцями будинків та призначене для розміщення так званих "служб". Інколи, якщо подвір'я було затісним, а домовласник прагнув мати ще більший зиск, "служби" розміщувалися на нижніх поверхах флігеля (Бібіковський бульвар, 3). Подекуди й досі збереглися колишні приміщення двоповерхових "служб".

"Служби" призначалися для розміщення транспортних засобів, льодовника, дворового туалету, житлових приміщень для прислуги тощо. Обов'язковою приналежністю "служб" був підвальний поверх, поділений на льодовник і холодильники.

На першому поверсі "служб" розташовувалися: приміщення для транспортних засобів: екіпажна з окремими ворітьми, стайня для двох або більше коней з фуражним відділенням, з окремими дверима. Зазвичай такі зручності не передбачалися для кожної квартири, бо далеко не кожен мешканець мав власний виїзд – то було привілеєм домовласника, якщо він мешкав у цьому ж будинку, або когось із заможніших мешканців. Дворовий туалет – "ретирада" (з відділенням для зливання помиїв) призначений для прислуги, що мешкала у будинку й на подвір'ях ("у службах"); такий порядок існував після 1894 року, коли у Києві було введено каналізацію.

У багатьох будинках до "служб" міг належати й корівник – окремий для кожної квартири, сарай для сушіння білизни, а згодом і сміттєспалювач та опалюваний гараж для автомобіля, кімната для шофера [6, 265].

Висновки. Проаналізувавши історію виникнення вбудованих підприємств обслуговування, можна зазначити, що основною передумовою виникнення та трансформації таких приміщень стало розширення торговельних зв'язків та постійне збільшення кількості міського населення, що, у свою чергу, зумовило зростання його соціально-побутових потреб. В різні історичні періоди спостерігається зручне розташування вбудованих підприємств обслуговування поблизу місць проживання людей, зокрема, на перших поверхах житлових будівель.

Загалом багатofакторний комплексний підхід до організації архітектурного середовища підприємств обслуговування, вбудованих у перші поверхи, і надалі сприятиме насамперед вирішенню соціально-економічних і побутових потреб населення. Принагідно також варто зазначити, що залишається актуальним питання розташування служб на прибудинковій території, адже потреби мешканців хоча і розширюються, але основні залишаються незмінними. При цьому міська забудова дедалі більше фактично "наступає" на вільні території, а отже, з'являється потреба у рекреаційних зелених зонах. Тому для будівництва окремих, хоч і невеличких приміщень для допоміжних служб та магазинів місця не вистачає. Постає питання виділення місця в самому будинку. Водночас значна увага приділятиметься проблемі естетичної привабливості та композиційної виразності таких підприємств у міській житловій забудові. Проте це вже перспективні теми для подальших досліджень у цьому напрямі.

Література

1. Абызов В. Архитектура общественных зданий с гибкой планировкой : Монография / Абызов В., Куцевич В. – К.: Будівельник, 1990.
2. Абызов В. Перспективные направления проектирования учреждений обслуживания, размещаемых в нижних этажах жилых домов / Абызов В. // Перспективные направления проектирования общественных зданий: сб. научных трудов. – К., 1987.
3. Гайдученя А. Проектирование торговых предприятий: Монография / Гайдученя А., Абызов В. и др. – К.: Будівельник, 1986.
4. Греция: Храмы, надгробия и сокровища. – М., 1997. – 168 с.
5. Иконников А. В. Функция, форма, образ в архитектуре / Иконников А. В. – М.: Стройиздат, 1986.
6. Малаков Д. Прибуткові будинки Києва [Електронний ресурс] / Малаков Д. – Режим доступу: http://www.alyoshin.ru/Files/publika/malakov/malakov_202.html.
7. Популярная художественная энциклопедия. В 2 т.; гл. ред. Полевой В. – М.: Сов. энциклопедия, 1986. – Т. 1. – 476 с.
8. Репин Ю. Г. Архитектура жилища / Ю. Г. Репин. – К.: "ТИРАЖ", 2003. – 282 с.
9. Тимофієнко В. Архитектура і монументальне мистецтво: терміни та поняття / Тимофієнко В. – К.: Видавництво Інституту проблем сучасного мистецтва, 2002. – 469 с.

References

1. Abyzov, V. & Kutsevych, V. (1990). Architecture of Public Buildings with the flexible layout. Kyiv: Budivelnik [in Russian].
2. Abyzov, V. (1987). Perspective directions of the design of the enterprises of services, placed at the low levels of the live buildings. Perspective trends of the design of the public buildings. Kyiv [in Russian].
3. Haiduchenia, A. & Abyzov, V. (Eds.). (1986). Design of the trade enterprises. Kyiv: Budivelnik [in Russian].
4. Greece: Temples, RIPs and treasure. (1997). Moscow [in Russian].
5. Ikonnykov, A. V. (1986). Function, form, image in the architecture Moscow: Stroiyzdat [in Russian].
6. Malakov, D. Profitable houses of Kyiv. Retrieved from http://www.alyoshin.ru/Files/publika/malakov/malakov_202.html [in Ukrainian].
7. Polevoy, V. (Ed.). (1986). Popular artistic encyclopedia: in 2 volumes. Volume 1. Moscow: Sov. Entsiklopediya [in Russian].
8. Repyn, Y. H. (2003). Architecture of a house. Kyiv: "TYRAZh" [in Russian].
9. Tymofiienko, V. (2002). Architecture and monument art: terms and concepts. Kyiv: Vydavnytsvo Instytutu problem sychasnogo mystectva [in Ukrainian].

Стаття надійшла до редакції 7.04.2017 р.

УДК 78.082.2

Ли Фанюань

соискатель Одесской национальной
музыкальной академии им. А. В. Неждановой

**ФАНТАЗИЯ–СОНАТА "ПО ПРОЧТЕНИИ ДАНТЕ" Ф. ЛИСТА –
ПРИМЕР ВОПЛОЩЕНИЯ ЖАНРОВОГО СИНТЕЗА**

Цель работы. Исследование связано с рассмотрением отношения Ференца Листа к философии Данте Алигьери. Проанализировано воплощение произведения Данте "Божественная комедия" в композиторском творчестве Ф. Листа, его фортепианные сонаты. **Методология** исследования заключается в применении историко-логического и структурного методов. Данный методологический подход позволяет проанализировать Фантазию-сонату "По прочтении Данте" – ключевую в творчестве Ф. Листа – создателя новых жанров и форм, отрицающего жанровые стереотипы и штампы. **Научная новизна работы.** Проанализирована трактовка самого названия, жанрового синтеза, отношение к программной содержательности и особенности драматургии Фантазии-сонаты "По прочтении Данте" Ф. Листа, ее воплощение в своеобразном монотематизме и специфической сонатной одночастности. **Выводы.** Фантазия-соната "По прочтении Данте" Ф. Листа стала первым обращением композитора к дантовской образной сфере; первым программным сочинением фантазией–сонатой; первым произведением композитора в жанре фантазии с чертами сонатности; первым использованием и воплощением композитором самой сонатной формы; первым произведением композитора в сонатном жанре с синтезом черт сонатности, рондальности, вариационности; первым образцом монотематического мышления композитора; уникальным произведением по особенностям программной драматургии и ее воплощения.

Ключевые слова: Данте, Ференц Лист, Фантазия-соната "По прочтении Данте", жанровый синтез, программность, монотематизм, сонатная одночастность.

Лі Фанюань, здобувач Одеської національної музичної академії ім. А. В. Нежданової

Фантазія-соната "Після читання Данте" Ф. Ліста – приклад втілення жанрового синтезу

Мета дослідження. Дослідження пов'язане з розглядом ставлення Ференца Ліста до філософії Данте Аліг'єрі. Проаналізовано втілення твору Данте "Божественна комедія" в композиторській творчості Ф. Ліста, його фортепіанні сонати. **Методологія** дослідження полягає у застосуванні історико-логічного та структурного методів. Даний методологічний підхід дає змогу проаналізувати Фантазію-сонату "Після читання Данте" – ключову у творчості Ф. Ліста – творця нових жанрів і форм, що заперечує жанрові стереотипи і штампи. **Наукова новизна роботи.** Проаналізовано трактування самої назви, жанрового синтезу, ставлення до програмної змістовності та особливості драматургії Фантазії-сонати "Після читання Данте" Ф. Ліста, її втілення у своєрідному монотематизмі і специфічній сонатній одночастинності. **Висновки.** Фантазія-соната "Після читання Данте" Ф. Ліста стала першим зверненням композитора до дантовської образної сфери; першим програмним твором Фантазією–сонатой; першим твором композитора в жанрі фантазії з рисами сонатності; першим використанням і втіленням композитором самої сонатної форми; першим твором композитора в сонатному жанрі з синтезом рис сонатності, рондальності, варіаційності; першим зразком монотематичного мислення композитора; унікальним твором за особливостями програмної драматургії та її втілення.

Ключові слова: Данте, Ференц Лист, Фантазія-соната "Після читання Данте", жанровий синтез, програмність, монотематизм, сонатна одночастинність.

Li Fanuan, External doctorate student at the Department of musical theory and composition Antonina Nezhdanova National Music Academy, Odesa

Fantasy-sonata "After reading Dante" by F. Liszt – is an example of a genre synthesis embodiment

Purpose of the work. The research is related to the attitude of Ference Liszt to the philosophy of Dante Alighieri. We have analyzed the embodiment of Dante's writing "The Divine Comedy" in the works of F. Liszt, his piano sonatas. **Methodology** of the research involves application of historically-logical and structural methods. This methodological method allows us to analyze